

**Izveštaj u skladu sa Odlukom o objavljivanju
podataka i informacija banke**

UniCredit Bank Srbija a.d. Beograd

Sa stanjem na dan 31.12.2011.godine

Maj 2012.

SADRŽAJ

1.	STRATEGIJA I POLITIKE ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA.....	3
2.	KAPITAL.....	11
3.	ADEKVATNOST KAPITALA I INTERNA PROCENA ADEKVATNOSTI KAPITALA	12
4.	KREDITNI RIZIK	15
5.	RIZIK DRUGE UGOVORNE STRANE	28
6.	TRŽIŠNI RIZICI I RIZIK LIKVIDNOSTI.....	29
7.	OPERATIVNI RIZIK.....	30
8.	KAMATNI RIZIK.....	31
9.	IZLOŽENOST PO OSNOVU VLASNIČKIH ULAGANJA	31

UVOD

Ovaj Izveštaj je sačinjen u skladu sa Odlukom o objavljivanju podataka i informacija banke objavljenom u Službenom glasniku broj 45 od 21.06.2011.godine.

1. STRATEGIJA I POLITIKE ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA

Banka objavljuje podatke odnosno informacije koji se odnose na strategiju i politike za upravljanje pojedinačnim vrstama rizika, i to:

- Kratak opis strategije i politike za svaku pojedinačnu vrstu rizika;
- Način organizovanja procesa upravljanja rizicima;
- Obuhvatnost i vrste izveštavanja o rizicima;
- Tehnike ublažavanja rizika, kao i načine koje banka koristi za obezbeđivanje i praćenje efikasnosti u ublažavanju rizika.

1.1 Kratak opis strategije i politike za svaku pojedinačnu vrstu rizika

Osnovne vrste rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju su:

- Kreditni rizik, uključujući i rezidualni rizik, rizik smanjenja vrednosti potraživanja, rizik izmirenja/ispоруke, kao i rizik druge ugovorne strane
- Rizici koncentracije, koji posebno uključuje rizike izloženosti Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica
- Rizici ulaganja Banke
- Rizici koji se odnose na zemlju porekla lica prema kome je Banka izložena (rizik zemlje)
- Tržišni rizici (obuhvataju kamatni i devizni rizik i ostale tržišne rizike)
- Operativni rizik
- Rizik likvidnosti
- Riziku usklađenosti poslovanja Banke
- Strateški rizik
- Drugi rizici

Kreditni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled neizvršavanja obaveza dužnika prema Banci. Kreditni rizik uključuje i sledeće rizike:

- Rezidualni rizik – usled toga što su tehnike ublažavanja kreditnog rizika manje efikasne nego što se očekuje ili njihova primena nedovoljno utiče na smanjenje rizika kojima je Banka izložena
- Rizik smanjenja vrednosti potraživanja – po osnovu smanjenja vrednosti otkupljenih potraživanja usled gotovinskih ili negotovinskih obaveza prethodnog poverioca prema dužniku
- Rizik izmirenja / isporuke – zbog neizmirenih transakcija ili usled neizvršavanja obaveza druge ugovorne strane po transakcijama slobodne isporuke na ugovoreni datum izmirenja / isporuke
- Rizik druge ugovorne strane – usled neizmirenja obaveza druge ugovorne strane u transakciji pre konačnog poravnjanja novčanih tokova transakcija, odnosno izmirenja novčanih obaveza po toj transakciji.

S obzirom da pripada UniCredit Grupi, Banka u svom radu poštuje principe utvrđene aktima Grupe, a koji su usvojeni i od strane odgovarajućeg organa na nivou Banke. Osnovni principi finansiranja, kao i etički principi, kojih se Banka pridržava definisani su Opštom kreditnom politikom UniCredit Grupe i Opštim kreditnim pravilima Bank Austria (BA) Grupe. Neki od najvažnijih principa finansiranja odnose se na sledeće:

- Kreditni rizik se preuzima samo ako celokupan odnos sa klijentom ukazuje na adekvatan odnos preuzetog rizika i profita
- Preduslov finansiranja svake transakcije je detaljno razumevanje njenog ekonomskog smisla
- Kreditna sposobnost svakog klijenta mora biti procenjena pre preuzimanja kreditnog rizika, a odgovarajući rejting mora biti dodeljen pre puštanja kredita (kredit može biti odobren samo ako je klijentu dodeljen kreditni rejting)
- Svaki klijent mora biti analiziran sa aspekta pripadnosti grupi povezanih lica
- U kreditni odnos sa klijentom Banka ulazi samo ako postoji dovoljno informacija o njegovoj kreditnoj sposobnosti.

Kreditni proces u Banci zasnovan je na striktnoj podeli nadležnosti i odgovornosti u kreditnim poslovima između aktivnosti preuzimanja rizika za koje je zadužena prodajna funkcija i aktivnosti upravljanja rizicima. Prodajnu funkciju predstavljaju sektori koji su zaduženi za uspostavljanje i vođenje odnosa sa klijentima, a aktivnosti upravljanja kreditnim rizikom su u nadležnosti odgovarajućih direkcija u okviru Sektora za upravljanje rizicima koje se bave odobravanjem, praćenjem, restrukturiranjem i naplatom. Shodno principu „četvoro očiju“ predlog za odobrenje kreditnog zahteva podnosi prodajna funkcija (prvi glas), a za odobrenje ili davanje kreditne preporuke nadležna je funkcija upravljanja rizikom (drugi glas). Izuzetak mogu biti određeni standardizovani proizvodi u segmentu poslova sa stanovništvom, kada se zbog velikog broja relativno malih zahteva i pojednostavljenja postupka, proces odobrenja završava u okviru prodajne funkcije uz obaveznu primenu principa „četvoro očiju“, a sve u skladu sa prethodno definisanim kriterijumima i parametrima, odobrenim od strane funkcije upravljanja rizicima.

U nameri da definiše konzistentne smernice za kreditnu aktivnost i opšti okvir upravljanja rizicima, Banka donosi Strategiju upravljanja kreditnim rizikom za privredu i stanovništvo za svaku poslovnu godinu. Strategijom su obuhvaćene generalne smernice za osnovne parametre upravljanja rizicima, principi analize kreditne sposobnosti za svaki segment klijenata, ali i određenje prema smeru razvoja pojedinih proizvoda, kao i detaljno razmatranje strategija razvoja portfolija po pojedinim privrednim granama i najvećim grupama povezanih lica. Na taj način Banka obezbeđuje da se ostvarivanje usvojene poslovne politike odvija u okvirima koji će rezultirati prihvatljivim nivoom kreditnog rizika na nivou pojedinačnih plasmana i adekvatnom diversifikacijom i opštim kvalitetom kreditnog portfolija.

Rizik koncentracije je rizik koji direktno ili indirektno proizilazi iz izloženosti Banke prema istom ili sličnom izvoru nastanka rizika, odnosno istoj ili sličnoj vrsti rizika.

Rizik ulaganja Banke obuhvata rizike njenih ulaganja u druga pravna lica i osnovna sredstva. Ulaganja Banke u jedno lice koje nije lice u finansijskom sektoru ne sme preći 10% njenog kapitala, pri čemu se pod ovim ulaganjem podrazumeva ulaganje kojim Banka stiče udeo ili akcije tog lica. Ukupna ulaganja u lica koja nisu u finansijskom sektoru i u osnovna sredstva ne smeju preći 60% kapitala Banke, s tim što se ovo ograničenje ne odnosi na sticanje akcija radi njihove dalje prodaje u roku od šest meseci od dana ovog sticanja.

Rizici koji se odnose na zemlju porekla lica prema kome je Banka izložena (rizik zemlje) jesu rizici negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog nemogućnosti Banke da naplati potraživanja od ovog lica iz razloga koji su posledica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porekla tog lica.

Tržišni rizici obuhvataju kamatni i devizni rizik i ostale tržišne rizike. Kamatni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled promena kamatnih stopa. Devizni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled promene

deviznog kursa. Ostali tržišni rizici obuhvataju cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti, cenovni rizik po osnovu vlasničkih hartija od vrednosti, itd.

Za praćenje i upravljanje tržišnim rizicima u Banci zadužena je Direkcija tržišnog i operativnog rizika. Kao jedan od najvažnijih internih akata koji se odnosi na praćenje i upravljanje tržišnim rizicima, Pravilnik za Finansijska tržišta (u daljem tekstu: FM Pravilnik) definiše poslove Privrednog i Investicionog bankarstva (u daljem tekstu; CIB) i definiše tržišne rizike u svim oblastima Bank Austria (BA) Grupe. FM Pravilnik utvrđuje nadležnosti i procedure u ovoj oblasti i služi kao okvir CIB Sektora i Sektora za upravljanje tržišnim rizicima u Grupi. FM Pravilnik je podeljen na tri dela: Opšti deo i specifične delove 'Limiti i proizvodi' i 'Politika i procedure' kojima se uspostavljaju posebni propisi za UniCredit Banku Srbija. Iz perspektive procesa, Politika pokriva sledeće teme:

- Definisavanje nosioca rizika u Grupi
- Definisavanje strukture limita;
- Proces za definisanje limita;
- Proces za praćenje limita;
- Korektivne akcije u slučaju prekoračenja.

Operativni rizik je rizik od nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled propusta u radu zaposlenih, neadekvatnih procedura i procesa u Banci, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Banci, kao i usled nastupanja nepredvidivih spoljnih događaja.

Rizik likvidnosti predstavlja rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled nesposobnosti Banke da ispunjava svoje dospele obaveze, i to zbog povlačenja postojećih izvora finansiranja i/ili otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva zbog poremećaja na tržištu.

Ciljevi politike likvidnosti su:

- Obezbeđivanje potrebnog mehanizma za upravljanje likvidnošću što je nezaobliadni deo opšteg upravljanja čitavom Bankom.
- Utvrđivanje smernica za kvantifikovanje pozicije likvidnosti i lociranje rizika strukturalne likvidnosti, kao i izrada dobro zasnovanog plana finansiranja (Strukturalna likvidnost).
- Obezbeđenje mogućnosti pokrivanja finansijskih obaveza Banke u bilo kom momentu (Kratkoročna likvidnost).
- Postizanje zdrave ravnoteže profitabilnosti i likvidnosti.
- Mere za upravljanje potencijalnim problemima sa likvidnošću tokom krize imena ili likvidnosti na tržištu. Ova pitanja su obrađena u posebnom Planu za vanredne situacije.

Rizik usklađenosti poslovanja Banke je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled propuštanja usklađivanja poslovanja sa zakonom i drugim propisom, standardima poslovanja, procedurama o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, kao i drugim aktima kojima se uređuje poslovanje banaka, a posebno obuhvata rizik od sankcija regulatornog tela, rizik od finansijskih gubitaka i reputacioni rizik.

Internim aktima Banke je regulisano da Odeljenje za usklađenost poslovanja identifikuje i procenjuje glavne rizike usklađenosti poslovanja Banke, o tome izveštava Izvršni odbor i Odbor za reviziju Banke, predlaže planove za upravljanje glavnim rizicima, a u skladu sa svojim nadležnostima i definisanim Programom i Godišnjim planom aktivnosti.

Programom su definisane regulatorne oblasti i nadležnosti funkcije kontrole usklađenosti, organizacione i pravne pretpostavke, metodologija rada kao i način izveštavanja. Godišnjim planom aktivnosti definisan je volumen (po vrstama) aktivnosti i očekivanim rezultatima u narednoj godini.

Pored savetodavne uloge u implementaciji i primeni propisa Odeljenje za usklađenost poslovanja Banke, dodatno sprovodi monitoring aktivnosti u cilju implementacije II nivoa kontrole.

Strateški rizik predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled nepostojanja odgovarajućih politika i strategija, te njihovog neadekvatnog sprovođenja, kao i usled promena u okruženju u kome Banka posluje ili izostanka odgovarajućeg reagovanja Banke na te promene.

Drugi rizici obuhvataju rizike koji mogu da nastanu po osnovu uvođenja novih proizvoda, rizike koji mogu da nastanu na osnovu aktivnosti koje je Banka poverila trećim licima itd.

Rizici koji nastaju po osnovu uvođenja novih proizvoda

Upravljanje rizicima kod uvođenja novih proizvoda odnosi se na proces uvođenja novih proizvoda i poslova kao i na postupak promena u postojećih proizvodima, u skladu sa potrebom Banke. Banka je svojim internim aktima definisala korake koji se sprovode prilikom uvođenja proizvoda uz obezbeđenje postupaka kojim se proces tretira sa aspekata svih rizika i uticaja koji mogu imati na finansijski rezultat, kapital i rizični profil Banke, kao i mogućenost adekvatnog upravljanja rizicima koji mogu nastati po tom osnovu.

Rizici koji nastaju po osnovu aktivnosti koje je Banka poverila trećim licima

Banka, određene aktivnosti iz svog poslovanja, može poveriti trećim licima. U tom smislu, Banka je svojim internim procedurama uredila da se prilikom donošenja odluke o poveravanju te aktivnosti trećim licima, analiziraju svi rizici koji mogu imati uticaj na održivost, kontinuitet i reputaciju, troškove, finansijski rezultat, likvidnost i solventost, rizični profil Banke, kao i kvalitet pružanja usluga. Prilikom donošenja odluke, Banka vodi računa o kontinuitetu poslovanju i sprovodi nadzor nad obavljanjem tih aktivnosti, uključujući i nadzor nad usklađenošću tih aktivnosti s propisima, dobrim poslovnim običajima i poslovnom etikom Banke.

1.2 Način organizovanja procesa upravljanja rizicima

Najbitniju ulogu u sistemu upravljanja rizicima ima Upravni odbor Banke, koji je odgovoran za njegovo uspostavljanje, kao i nadzor nad tim sistemom. Upravni odbor utvrđuje strategiju i politike za upravljanje ključnim vrstama rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju. Takođe, davanjem saglasnosti Upravni odbor učestvuje u procesu odobravanja velikih plasmana jednom licu ili grupi povezanih lica, prema kojima je izloženost preko 10% kapitala Banke, kao i u slučaju povećanja te izloženosti na više od 20% kapitala Banke. Odbor za praćenje poslovanja Banke pomaže Upravnom odboru u vršenju svoje funkcije razmatranjem najbitnijih internih akata Banke pre usvajanja od strane Upravnog odbora. Izvršni odbor Banke je odgovoran za sprovođenje usvojenih strategija i politika upravljanja rizicima, kao i usvajanje procedura za identifikovanje, merenje, procenu i upravljanje rizicima. Važnu ulogu u procesu odobravanja plasmana ima Kreditni odbor, koji razmatra kreditne zahteve, donosi odluke o kreditnim zahtevima u okviru svojih nadležnosti ili daje preporuku za viši nivo nadležnosti u odobravanju kreditnih poslova.

Internom organizacijom Banke obezbeđena je funkcionalna i organizaciona odvojenost aktivnosti upravljanja rizicima i ostalih redovnih poslovnih aktivnosti. Banka ima posebnu organizacionu jedinicu u čijem je delokrugu upravljanje rizicima – Sektor za upravljanje rizicima.

Sektor za upravljanje rizicima organizovan je tako da pokriva upravljanje rizicima kroz rad šest direkcija: Direkcije za strateško upravljanje rizicima i kontrolu, Direkcije za kreditna odobrenja privredi, Direkcije za

kreditna odobrenja stanovništvu, Direkcije za praćenje kreditnog portfolia, Direkcije za restrukturiranje, upravljanje spornim plasmanima i naplatu potraživanja i Direkcije tržišnog i operativnog rizika. Sve direkcije direktno odgovaraju članu Izvršnog odbora koji je isključivo zadužen za upravljanje rizicima, čime se obezbeđuje izbegavanje sukoba interesa i odvojenost aktivnosti upravljanja rizicima od ostalih redovnih poslovnih aktivnosti.

Odgovornosti i osnovni zadaci Direkcije za strateško upravljanje rizicima odnose se na:

- pripremu i primenu kreditnih strategija i politika Banke,
- razvoj i implementaciju kreditnih metodologija, rejting i scoring modela sa ciljem optimizacije troškova rizika i kapitalnih zahteva,
- prilagođavanje i implementaciju politika, pravilnika, metodologija i drugih akata UniCredit Grupe (u daljem tekstu: Grupa) i Narodne banke Srbije (u daljem tekstu: NBS) u oblasti upravljanja kreditnim rizikom,
- sprovođenje projekta uvođenja Bazel II standarda u skladu sa zahtevima NBS i Grupe, prevashodno u oblasti upravljanja kreditnim rizikom,
- planiranje, obračun i praćenje troškova rizika, rezervisanja po IFRS i NBS metodologiji na nivou portfolija,
- redovnu pripremu i dostavljanje izveštaja, analiza i relevantnih informacija o kreditnom portfoliju Banke,
- sveobuhvatno upravljanje kolateralima, uključujući njihovo vrednovanje i priznavanje, praćenje tokom trajanja kreditne izloženosti koju obezbeđuju i kontrolu njihovog obuhvatanja u sistemima Banke

Direkcija za strateško upravljanje rizicima obuhvata tri odeljenja: Odeljenje za kontrolu kreditnog rizika i implementaciju Bazel II standarda, Odeljenje za kreditni proces i politike i Odeljenje za procenu vrednosti.

Osnovno zaduženje Direkcije za kreditna odobrenja za privredu odnosi se na razmatranje kreditnih zahteva i procenu kreditnog rizika i, u zavisnosti od nivoa nadležnosti, odlučivanje o kreditnom zahtevu ili pripremu kreditne preporuke za viši nivo nadležnosti u procesu odobravanja plasmana srednjim i velikim privrednim društvima i opštinama (lokalnoj samoupravi). Ova Direkcija je organizaciono podeljena na Odeljenje za kreditno odobravanje za srednja privredna društva i opštine, Odeljenje za kreditno odobravanje za velika privredna društva, međunarodne klijente i projektno finansiranje i Odeljenje finansijske analize za srednja i velika privredna društva.

Direkcija za kreditna odobrenja za stanovništvo bavi se razmatranjem kreditnih zahteva, procenom kreditnog rizika i odlučivanjem o kreditnom zahtevu ili pripremanjem kreditne preporuke za viši nivo odlučivanja u procesu odobravanja plasmana fizičkim licima, uključujući preduzetnike i poljoprivrednike, kao i malim privrednim društvima. Ova Direkcija je organizaciono podeljena na Odeljenje kreditnog odobrenja i Odeljenje finansijske analize za mala privredna društva i preduzetnike.

Direkcija za praćenje kreditnog portfolija nadležno je za klasifikaciju i praćenje problematičnih klijenata, kao i odobravanje akcionih planova za takve klijente, na osnovu predloga Direkcije za poslovanje sa privredom i Direkcije za kreditna odobrenja za privredu.

Direkcija za restrukturiranje, upravljanje spornim plasmanima i naplatu potraživanja nadležna je za upravljanje portfoliom klijenata koji su klasifikovani kao „restructuring“ ili „workout“ klijenti, što se u najvećoj meri odnosi na pripremu, proveru i odobravanje ili davanje kreditne preporuke u vezi sa kreditnim zahtevima vezanim za restrukturiranje plasmana i sudska i vansudska poravnjenja, određivanje pojedinačnih posebnih rezervisanja i otpis potraživanja u granicama ovlašćenja, kao i kreiranje strategija za ovu vrstu klijenata. Ovu direkciju čine Odeljenje za restrukturiranje i Odeljenje za upravljanje spornim plasmanima i naplatu duga u docnji.

Ovakvom podelom nadležnosti u oblasti kreditnog rizika, obezbeđena je blagovremena identifikacija klijenata kod kojih dolazi do određenog pogoršanja finansijskog stanja i kreditne sposobnosti, i omogućeno je da postupci koje Banka preduzima u takvim slučajevima budu blagovremene i adekvatne, u cilju kontrole kreditnog rizika kojem je Banka izložena.

Direkcija tržišnog i operativnog rizika bavi se upravljanjem deviznim, kamatnim i ostalim tržišnim rizicima, kao i operativnim rizikom i rizikom likvidnosti. Proces praćenja i upravljanja zasnovan je na relevantnim propisima NBS, kao i smernicama Bank Austria Grupe, implementiranim kroz interne akte Banke. Zadatak ove Direkcije je koordinacija i saradnja sa menadžerima za operativni rizik, kao i komunikacija sa kolegama iz nadležnih organizacionih delova Grupe, u cilju osiguranja informacija za efikasno praćenje operativnog rizika na svim nivoima.

1.3 Obuhvatnost i vrste izveštavanja o rizicima

Banka upravlja kreditnim rizikom, postavlja limite i kontroliše ga u svim segmentima poslovne aktivnosti i po svim relevantnim vrstama plasmana pravnim i fizičkim licima. Pravovremena identifikacija, merenje, kontrola i upravljanje kreditnim rizikom na nivou portfolija Banke obezbeđeno je Sistemom izveštavanja kreditnog rizika (u daljem tekstu: RMIS). Izveštavanjem na nivou ukupnog portfolija i na nivou pojedinačnog klijenta, RMIS pruža potpune, tačne i blagovremene informacije o stanju, kvalitetu i kretanju kreditnog portfolija.

RMIS mora da ispuni sledeće četiri funkcije:

1. Prikupljanje i obrada podataka i pokazatelja kreditnog rizika
2. Analiza kretanja i promena ukupnih plasmana i strukturalnih karakteristika portfolija
3. Kontinuiran monitoring kreditnog rizika
4. Pružanje osnove za proces odlučivanja o nivou kreditnog rizika

Praćenje, upravljanje i izveštavanje o kreditnom riziku na nivou kreditnog portfolija obuhvata i praćenje rezervisanja za kreditne gubitke (ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu vanbilansnih stavki), kao i posebne i potrebne rezerve za procenjene gubitke, obračunatih u skladu sa Odlukom o klasifikaciji i relevantnim internim aktima Banke

Parametri kreditnog rizika

Kvantifikacija kreditnog rizika vrši se merenjem očekivanog gubitka. Osnovni pokazatelji koji se koriste u praćenju kreditnog rizika i obračunu očekivanog gubitka su:

- izloženost Banke u momentu nastanka statusa neizvršavanja obaveza (EaD)
- verovatnoća neizvršavanja obaveza (PD)
- gubitak u slučaju neizvršavanja obaveza (LGD)
- period identifikacije nastalog gubitka (LCP)

Banka koristi interni model za procenu kreditnog rizika. Rejting modeli određuju specifični rejting za klijente sa sličnim nivoom kreditnog rizika. Svaki rejting stepen povezan je sa odgovarajućim PD parametrom. Banka interno procenjuje i ostale parametre kreditnog rizika.

Interni model za procenu kreditnog rizika, parametri kreditnog rizika i sredstva obezbeđenja koriste se za utvrđivanje rezervisanja za kreditne gubitke u skladu sa Međunarodnim Standardima Finansijskog Izveštavanja (u daljem tekstu: MSFI), čiji se način utvrđivanja definiše posebnim internim aktom Banke.

U cilju ispunjavanja gore navedenih funkcija, RMIS koristi informacione sisteme Grupe i interno kreirane baze podataka sa podacima o portfoliju na nivou plasmana. Iz sistema se obezbeđuje podatak o rejtingu i danima docnje klijenata, kao važnim parametrima kreditnog rizika klijenta.

Limiti

Banka upravlja koncentracijom kreditnog rizika u portfoliju utvrđivanjem limita. Limiti su određeni internim politikama i/ili regulativom NBS, a njihovo poštovanje se redovno prati i izveštava.

Kreditnom politikom Banke preporučeno je da se rast portfolija po pojedinačnim industrijskim granama ograniči na 20% učešća u ukupnom portfoliju plasmana Banke.

U skladu sa regulativom NBS, ukupan iznos izloženosti prema jednom klijentu ili grupi povezanih lica ne može biti veći od 25% ukupnog obračunskog kapitala Banke, nakon primene propisanih odbitnih stavki. Zbir svih izloženosti koje prelaze 10% kapitala Banke ne može biti veći od 400% kapitala Banke. Ukupna izloženost prema jednom klijentu ili grupi povezanih lica koji prelazi 10% kapitala Banke mora biti odobrena od strane Upravnog odbora.

Izloženost Banke prema licu povezanom sa Bankom ne može preći 5% kapitala Banke. Ukupna izloženost Banke prema povezanim licima ne može preći 20% kapitala Banke.

Izveštaji

U praćenju kreditnog rizika na nivou portfolija koriste se sledeći izveštaji:

- Risk Report (RR)
- Portfolio monitoring kreditnog rizika (Credit Risk Monitoring Report, CRM)

RR se priprema mesečno i kvartalno, s tim da je kvartalni izveštaj detaljniji i obuhvatniji. Standardni mesečni RR između ostalog obuhvata:

- strukturu i razvoj portfolija po risk klasama
- iznose i promene rezervisanja u skladu sa MSFI
- pokrivenost portfolija sredstvima obezbeđenja
- glavne pokazatelje kreditnog rizika i njihov razvoj
- komentare za najznačajnije promene i trend kreditnog rizika
- pregled najvećih klijenata sa statusom neizmirenja obaveza

Kvartalni RR sadrži podatke koji se prikazuju na mesečnom nivou, ali razbijene po segmentima, kao i dodatne informacije vezane za:

- strukturu sredstava obezbeđenja
- strukturu vanbilansnih stavki
- pregled portfolija po vrsti i valuti plasmana
- pregled plasmana portfolia po industrijskim sektorima
- ročnu strukturu portfolia u zavisnosti od roka dospeća plasmana
- pregled velikih izloženosti prema jednom licu ili prema grupi povezanih lica

CRM se priprema na mesečnom nivou. Podaci su dati na nivou subsegmenata (velika privredna društva, srednja privredna društva, finansiranje nekretnina, biznis klijenti i preduzetnici i fizička lica), uz komparativne podatke za prethodni mesec i kraj prethodne godine. Izveštaj između ostalog sadrži sledeće informacije:

- struktura plasmana (vrsta i valuta)
- pokrivenost portfolija sredstvima obezbeđenja i struktura sredstava obezbeđenja
- ročnu strukturu portfolija
- iznose i promene rezervisanja u skladu sa MSFI
- strukturu plasmana portfolija po internim rejting kategorijama
- strukturu portfolija prema kriterijumu statusa (ne)izvršenja obaveza klijenata

Pored standardizovanih izveštaja, sprovodi se i niz aktivnosti koje doprinose tačnosti parametra koji se koriste pri praćenju kreditnog rizika: ad hoc izveštavanje i analize i ostale aktivnosti koje doprinose tačnosti parametara kreditnog rizika.

Ad-hoc izveštavanje i analize primenjuju se u slučajevima koji su rizični po Banku, naročito kada se nivo kreditnog rizika menja drastično i naglo i kada se zahteva pravovremena reakcija. Primeri uključuju: pogoršanje interno dodeljenih rejtinga, značajna potreba za dodatnim rezervisanjem, znaci neusklađenosti u organizaciji, primenjenom sistemu ili procedurama, promena nekog od parametara kreditnog rizika i obračuna rezervisanja.

Ostale aktivnosti koje Banka sprovodi uključuju proveru kvaliteta podataka koji se koriste u praćenju, upravljanju i izveštavanju kreditnog rizika, unapređenje postojećih sistema i procedura, godišnji proces budžetiranja i naknadne provere i eventualne korekcije budžetiranih parametara.

2. KAPITAL

Kapital Banke čini zbir osnovnog kapitala i dopunskog kapitala, umanjen za odbitne stavke kapitala.

Osnovni kapital čini zbir akcionarskog kapitala, emisione premije, rezervi iz dobiti i dobiti Banke umanjen za nematerijalna ulaganja i regulatorna usklađivanja vrednosti u odnosu na MSFI/MRS i to po osnovu nerealizovanih gubitaka po osnovu hartija od vrednosti.

Dopunski kapital čini zbir subordiniranih obaveza i dela pozitivnih revalorizacionih rezervi po osnovu efekata promene fer vrednosti hartija od vrednosti koji se u skladu s MSFI/MRS iskazuju u korist ovih rezervi umanjeni za efekte poreskih obaveza.

Odbitne stavke od kapitala čini zbir potraživanja i potencijalnih obaveza prema licima povezanim s bankom ili prema zaposlenim u banci, koje je banka ugovorila pod uslovima koji su povoljniji od uslova ugovorenih s drugim licima koja nisu povezana s bankom, odnosno nisu zaposlena u Banci i iznosa rezervi za procenjene gubitke po bilansnoj aktivi i vanbilansnim stavkama.

Banka je u obračun osnovnog kapitala uključila dobit ostvarenu u 2011. godini obzirom da je ispunila uslove definisane Odlukom o adekvatnosti kapitala i dobila saglasnost Narodne banke Srbije.

U tabeli su dati elementi kapitala sa stanjem na dan 31.12.2011.godine:

U 000 RSD

I	KAPITAL	29,982,103
1.	OSNOVNI KAPITAL	40,435,597
1.1.	Nominalna vrednost uplaćenih akcija, osim preferencijalnih kumulativnih akcija	23,607,620
1.2.	Stečene sopstvene akcije banke, osim preferencijalnih kumulativnih akcija	
1.3.	Emisiona premija	562,156
1.4.	Rezerve iz dobiti	13,652,879
1.5.	Neraspoređena dobit iz ranijih godina	
1.6.	Gubici iz prethodnih godina	
1.7.	Dobit iz tekuće godine	3,409,770
1.8.	Gubitak tekuće godine	
1.9.	Nematerijalna ulaganja	750,368
1.10.	Iznos akcija banke uzetih u zalogu, osim preferencijalnih kumulativnih akcija	
1.11.	Regulatorna usklađivanja vrednosti	46,460
1.11.1.	Nerealizovani gubici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju	46,460
1.11.2.	Ostale neto negativne revalorizacione rezerve	
1.11.3.	Dobit po osnovu obaveza banke vrednovanih prema fer vrednosti koja je ostvarena zbog promene kreditnog rejtinga banke	
1.11.4.	Potrebna rezerva iz dobiti za procenjene gubitke po bilansnoj aktivi i vanbilansnim stavkama banke	
1.12.	Manjinska učešća u podređenim društvima	
1.13.	Ostale negativne konsolidovane rezerve	
1.14.	Ostale pozitivne konsolidovane rezerve	
2	DOPUNSKI KAPITAL	2,639,958
2.1.	Nominalna vrednost uplaćenih preferencijalnih kumulativnih akcija	
2.2.	Stečene sopstvene preferencijalne kumulativne akcije	
2.3.	Emisiona premija po osnovu preferencijalnih kumulativnih akcija	
2.4.	Deo revalorizacionih rezervi banke	85
2.5.	Hibridni instrumenti kapitala	
2.6.	Subordinirane obaveze	2,639,873
2.7.	Višak izdvojenih ispravki vrednosti, rezervisanja i potrebnih rezervi iz dobiti u odnosu na očekivane gubitke	
2.8.	Iznos kapitala kojim se prekoračuju ograničenja za dopunski kapital	

2.9.	Potraživanja po osnovu bilansne aktive i vanbilansnih stavki obezbeđena hibridnim instrumentom ili subordiniranom obavezom	
2.10.	Iznos preferencijalnih kumulativnih akcija banke uzetih u zalogu	
3.	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA	13,093,452
3.1.	Od čega: umanjenje osnovnog kapitala	10,453,494
3.2.	Od čega: umanjenje dopunskog kapitala	2,639,958
3.3.	Direktna ili indirektna ulaganja u banke i druga lica u finansijskom sektoru u iznosu većem od 10% kapitala tih banaka, odnosno drugih lica	
3.4.	Ulaganja u hibridne instrumente i subordinirane obaveze drugih banaka i lica u finansijskom sektoru u kojima banka ima direktna ili indirektna ulaganja u iznosu većem od 10% kapitala tih lica	
3.5.	Ukupan iznos direktnih i indirektnih ulaganja u banke i druga lica u finansijskom sektoru u iznosu do 10% njihovog kapitala, kao i ulaganja u njihove hibridne instrumente i subordinirane obaveze, koji prelazi 10% zbira osnovnog i dopunskog kapitala banke za koju se obračunava kapital	
3.6.	Iznos za koji su prekoračena kvalifikovana učešća u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru	
3.7.	Manjak izdvojenih ispravki vrednosti, rezervisanja i potrebne rezerve iz dobiti u odnosu na očekivane gubitke	
3.8.	Iznos izloženosti po osnovu slobodnih isporuka kada druga ugovorna strana nije izmirila svoju obavezu u roku od četiri radna dana	
3.9.	Potraživanja i potencijalne obaveze prema licima povezanim sa bankom ili prema zaposlenima u banci koje je banka ugovorila pod uslovima koji su povoljniji od uslova ugovorenih sa drugim licima	8,317
3.10.	Potrebna rezerva iz dobiti za procenjene gubitke po bilansnoj aktivni i vanbilansnim stavkama banke u skladu sa tačkom 427. stav 1. odluke kojom se uređuje adekvatnost kapitala banke	13,085,135
4.	UKUPAN OSNOVNI KAPITAL	29,982,103
5.	UKUPAN DOPUNSKI KAPITAL	0

3. ADEKVATNOST KAPITALA I INTERNA PROCENA ADEKVATNOSTI KAPITALA

Pokazatelj adekvatnosti kapitala banke jednak je odnosu kapitala i rizične aktive banke. Banka je dužna da pokazatelj adekvatnosti kapitala održava na nivou koji nije niži od 12%.

Banka je dužna da u svom poslovanju obezbedi da visina njenog kapitala nikad ne bude manja od dinarske protivvrednosti iznosa od 10.000.000 EUR, prema zvaničnom kursu Narodne banke Srbije.

Banka je dužna da u svakom trenutku održava kapital na nivou koji je potreban za pokriće svih rizika kojima je izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, a najmanje u visini zbira sledećih kapitalnih zahteva:

- Kapitalnog zahteva za kreditni rizik i za rizik druge ugovorne strane za sve poslovne aktivnosti banke i kapitalnog zahteva za rizik izmirenja/ispоруke za aktivnosti iz knjige trgovanja – kapitalnog zahteva za kreditni rizik;
- Kapitalnog zahteva za cenovni rizik za aktivnosti iz knjige trgovanja;
- Kapitalnog zahteva za devizni rizik i za robni rizik za sve poslovne aktivnosti banke;
- Kapitalnog zahteva za operativni rizik za sve poslovne aktivnosti.

Banka je dužna, pored održavanja propisanog pokazatelja adekvatnosti kapitala i ispunjenja minimalnih kapitalnih zahteva, sprovodi i proces interne procene adekvatnosti kapitala. Banka će prvi izveštaj o procesu interne procene kapitala sačiniti sa stanjem na dan 31.12.2012.godine (definisano tačkom 79 Odluke o upravljanju rizicima banke Sl.glasnik 45/2011 i 94/2011).

Banka je na dan 31.12.2011.godine ostvarila pokazatelj adekvatnosti kapitala od 21,45%.

Kapitalni zahtev za kreditni rizik – Banka koristi satandardizovani pristup obračun kapitalnog zahteva za kreditni rizik za sve klase izloženosti.

U tabeli je prikazan kapitalni zahtev za kreditni rizik po klasama izloženosti sa stanjem na dan 31.12.2011.godine:

Kapitalni zahtev za kreditni rizik		<i>u 000 RSD</i>
Red.Br.	Klasa Izloženosti	Kapitalni Zahtev
1	Prema državama i centralnim bankama	0
2	Prema teritorijalnim autonomijama i jedinicama lokalne samouprave	338,430
3	Prema javnim administrativnim telima	227,837
4	Prema međunarodnim razvojnim institucijama	0
5	Prema međunarodnim organizacijama	0
6	Prema bankama	502,800
7	Prema privrednim društvima	11,012,764
8	Prema fizičkim licima	2,852,610
9	Po osnovu pokrivenih obveznica	0
10	Po osnovu ulaganja u otvorene investicione fondove	0
11	Ostale izloženosti	298,966
Ukupno kapitalni zahtev za sve klase izloženosti		15,233,407

Kapitalni zahtev za tržišne rizike – jednak je zbiru kapitalnih zahteva za cenovne rizike iz knjige trgovanja, kapitalnog zahteva za devizni rizik za sve poslovne aktivnosti i kapitalnog zahteva za robni rizik.

Banka za izračunavanje kapitalnog zahteva za opšti cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti koristi metod dospeća. Kapitalni zahtev za cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti jednak je zbiru kapitalnih zahteva za specifični i opšti cenovni rizik pomnožen sa 1,5.

U tabeli je prikazan kapitalni zahtev za tržišne rizike sa stanjem na dan 31.12.2011.godine:

Kapitalni zahtev za tržišne rizike		<i>u 000 RSD</i>
Red.Br.	Kapitalni zahtev za tržišne rizike po osnovu	Kapitalni Zahtev
1	Dužničkih hartija od vrednosti	135,633
2	Deviznog rizika	249,932
Ukupno kapitalni zahtev za tržišne rizike		385,565

Kapitalni zahtev za operativni rizik – za obračun kapitalnog zahteva za operativni rizik banka koristi standardizovan pristup. Na dan 31.12.2011.godine kapitalni zahtev za pokriće operativnog rizika je iznosio 1.150.552 hiljada dinara.

Proces interne procene adekvatnosti kapitala (ICAAP) zasnovan je na metodologiji UniCredit Grupe i usklađen sa zahtevima Odluke o upravljanju rizicima banke. Shodno rizičnom profilu Banke, kao i mogućnostima kvantifikovanja izloženosti pojedinačnim vrstama rizika, Banka obračunava interni kapital za sledeće vrste rizika:

- Kreditni rizik
- Tržišni rizici
- Operativni rizik
- Poslovni rizik
- Rizik ulaganja u nepokretnosti

Obračun internog kapitala za kreditni rizik je baziran na Grupnom portfolio modelu kreditnog rizika. Osnovni rezultati modela su:

- Očekivani gubitak (EL) na nivou klijenta, odnosno portfolija
- Kreditni VaR – najveći potencijalni gubitak na nivou portfolija u periodu od godinu dana, uz određeni nivo pouzdanosti
- Portfolio ekonomski kapital – razlika između kreditnog VaR-a i Očekivanog gubitka (mera Neočekivanog gubitka). Ovaj iznos predstavlja internu procenu potrebnog kapitala za kreditni rizik ("kapital pod rizikom")
- Ekonomski kapital alociran na nivo pojedinačnog klijenta/izloženosti kroz Expected Shortfall (Economic Capital Contribution, ECC).

Za merenje tržišnog rizika koristi se IMOD – interni VaR (Value at Risk) model. Obračun VaR-a se vrši metodom istorijske simulacije što podrazumeva konstrukciju hipotetičke distribucije prinosa na portfolio finansijskih instrumenata direktno na osnovu istorijskih realizacija prinosa na tržišne cene finansijskih instrumenata koji sačinjavaju taj portfolio.

Na dnevnom nivou se prati više različitih vrednosti. Jednodnevni VaR sa nivom sigurnosti od 99% se računa kako za celokupan portfolio banke po svim faktorima rizika tako i posebno po klasama faktora rizika (FX VaR, IR VaR...) i portfoliima (ALM, Markets, knjiga trgovanja, bankarska knjiga). Osnova za računanje Ekonomskog kapitala je VaR celokupnog portfolia banke. Samim time Ekonomski kapital za tržišni rizik obuhvata rizik koji banka ima u svim svojim pozicijama po osnovu svih klasa faktora rizika.

Obračun internog kapitala za ostale vrste rizika (operativni, poslovni, rizik ulaganja u nepokretnosti) je takođe zasnovan na Grupnim internim modelima. U cilju definisanja kapaciteta Banke za preuzimanje rizika, ukupan interni kapital, koji predstavlja zbir internih kapitala obračunatih za pojedinačne vrste rizika, stavlja se u odnos sa raspoloživim finansijskim resursima i tako dobijen racio predstavlja jedan od najvažnijih pokazatelja apetita rizika Banke.

4. KREDITNI RIZIK

Banka vrši obračun ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama u skladu sa svojim internim aktima koji su usaglašeni sa svim relevantnim regulatornim zahtevima, kao i propisima UniCredit grupe.

Postupak obračuna ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama sprovodi se u dva koraka:

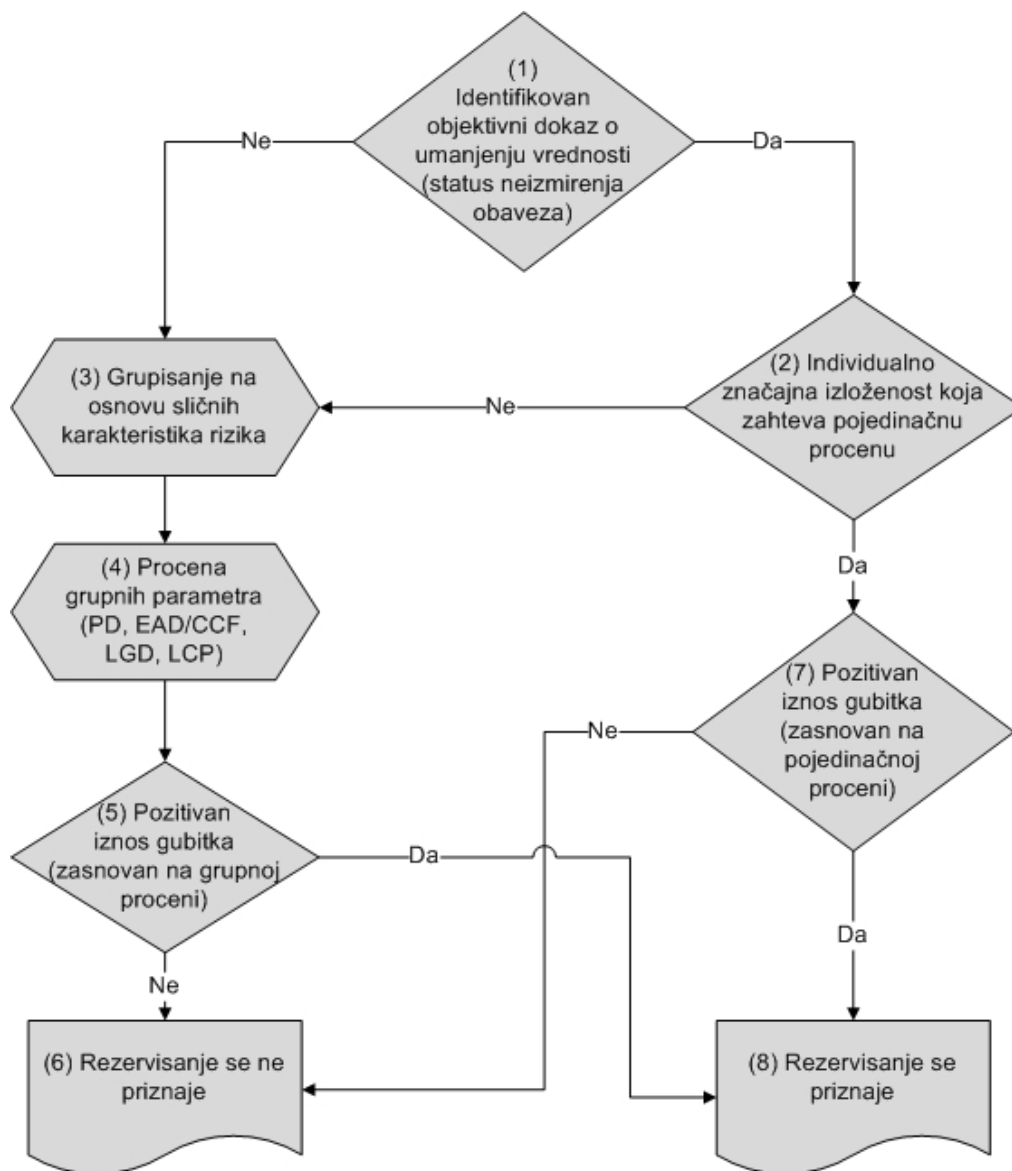
1. određivanje posebnog rezervisanja (na grupnoj ili pojedinačnoj osnovi) za plasmane kod kojih se umanjene vrednosti plasmana pojavilo, i
2. određivanja opšteg rezervisanja na nivou klijenta ili segmenta portfolija gde se umanjene vrednosti nije pojavilo ili se umanjene vrednosti plasmana pojavilo, ali još nije uočeno.

Finansijsko sredstvo je obezvređeno, a umanjene vrednosti se pojavilo ukoliko postoji objektivan dokaz o obezvređenju koji proizilazi iz jednog ili više događaja nastalih nakon datuma inicijalnog priznavanja sredstva a koji imaju uticaj na procenjene buduće novčane tokove tog finansijskog sredstva. Banka procenjuje najmanje jednom u tri meseca da li postoje objektivni dokazi obezvređenja finansijskog sredstva ili grupe sredstava. Ukoliko bilo koji takav dokaz postoji, Banka je dužna da izvrši obračun iznosa tog obezvređenja u cilju određivanja da li treba priznati gubitak po osnovu umanjenja vrednosti. Drugim rečima, ukoliko postoji bilo kakav dokaz o obezvređenju, Banka treba da proceni iznos koji može da se povraća za to sredstvo ili grupu sredstava i prizna gubitak po osnovu umanjenja vrednosti.

Korišćenjem Bazel II definicije statusa neizmirenja obaveza prema pristupu zasnovanom na internom rejtingu (u daljem tekstu IRB pristup) kao osnove za priznavanje obezvređenja može se obezbediti da su sve izloženosti sa statusom neizmirenja obaveza u skladu sa Bazalom II prepoznate istovremeno kao izloženosti kod kojih je došlo do obezvređenja u skladu sa MRS/MSFI. Definicija statusa neizmirenja obaveza i svi procesi u vezi sa time definisani su u internoj metodologiji za određivanje statusa neizmirenja obaveza prema Bazelu II, propisujući detaljno događaje koji vode u status neizmirenja obaveza dužnika i ukazuju na objektivni dokaz o obezvređenju.

Na ovaj način je obezbeđeno da se sve izloženosti koje su na osnovu Bazel II IRB pristupa klasifikovane kao izloženosti sa statusom neizmirenja obaveza posmatraju kao plasmani sa objektivnim dokazom o obezvređenju i sve ovakve pozicije će u principu biti okidač za obračun posebnog rezervisanja (na pojedinačnoj ili grupnoj osnovi).

Za sve izloženosti za koje nije identifikovan status neizmirenja obaveza u skladu sa Bazalom II (odnosno, obezvređenja u skladu sa MRS/MSFI), mora biti obračunato opšte rezervisanje na grupnoj osnovi (IBNR) u skladu sa MRS/MSFI.

Bazel II status izmirenja obaveza	Opšte rezervisanje	
Bazel II status neizmirenja obaveza	Posebno rezervisanje na pojedinačnoj osnovi	Posebno rezervisanje na grupnoj osnovi

4.1 Metodologija za obračun ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po osnovu vanbilansnih stavki

U nastavku je obrazložena metodologija na osnovu koje Banka vrši obračun ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po osnovu vanbilansnih stavki (u daljem tekstu rezervisanja).

4.1.1. Obračun posebnog rezervisanja na pojedinačnoj osnovi

Prilikom određivanja adekvatnog iznosa rezervisanja, pravi se razlika između potrebe za obračunom posebnog rezervisanja na pojedinačnoj osnovi i posebnog rezervisanja na grupnoj osnovi za klijente grupisane u kategorije sa sličnim karakteristikama rizičnosti, na osnovu segmenta kom klijent pripada i ukupnog iznosa izloženosti na nivou klijenta. Ukupnu izloženost klijenta čine bilansno stanje potraživanja i vanbilansno stanje potraživanja, uključujući i nepovučena sredstva po plasmanima.

Izloženosti za koje se vrši obračun posebnog rezervisanja na pojedinačnoj osnovi i koje se smatraju individualno materijalno značajnim su:

- Sve izloženosti sa identifikovanim obezvređenjem prema bankama, državama, državnim institucijama;
- Sve izloženosti sa identifikovanim obezvređenjem prema pravnim licima i preduzetnicima čija ukupna izloženost prelazi 150,000 EUR;
- Sve ostale izloženosti / transakcije za koje je procenjeno da postoji potreba za posebnim rezervisanjem na pojedinačnoj osnovi.

Proces određivanja posebnog rezervisanja na pojedinačnoj osnovi ima za cilj da izmeri gubitak po osnovu umanjenja vrednosti na klijentskom nivou. Pojedinačno rezervisanje se procenjuje kao razlika između knjigovodstvene vrednosti potraživanja i sadašnje vrednosti očekivanih budućih novčanih tokova (isključujući buduća umanjenja vrednosti koja nisu identifikovana kao nastala) diskontovanih efektivnom kamatnom stopom date finansijske aktive (npr. efektivnom kamatnom stopom definisanom prilikom zaključivanja ugovora). Drugim rečima, rezervisanje će biti određeno u iznosu pojedinačnog potraživanja za koje se ne očekuje da će biti naplaćeno. U slučaju da efektivna kamatna stopa nije dostupna, za obračun rezervisanja biće korišćena alternativna kamatna stopa koja je u skladu sa važećim radnim uputstvom za obračun posebnog rezervisanja na pojedinačnoj osnovi.

Prilikom utvrđivanja sadašnje vrednosti potraživanja, prvo se računa diskontovani novčani tok iz otplata glavnice, kamate ili bilo koji drugi novčani tok iz plasmana. Nakon toga, računa se diskontovani novčani tok iz neto ostvarive vrednosti sredstava obezbeđenja po datom plasmanu. Konačna neto sadašnja vrednost budućih novčanih tokova plasmana se poredi sa knjigovodstvenom vrednošću istog i određuje se iznos rezervisanja za gubitke po datom plasmanu koji se prikazuju u bilansu uspeha.

- Posebno rezervisanje na pojedinačnoj osnovi = Knjigovodstvena vrednost potraživanja - (Diskontovani budući novčani tok plasmana + diskontovana buduća vrednost sredstava obezbeđenja)

Budući novčani tok koji se ne oslanja na prihvatljivi poslovni plan ili/i finansijske projekcije ili/i periodični pregled ili aplikaciju smatraće se nerealnim i neodgovarajućim za određivanje naplativog iznosa po plasmanu. U tom slučaju, naplativi iznos plasmana svešće se na neto ostvarivu vrednost sredstava obezbeđenja kojima je osiguran plasman uzimajući u obzir troškove prodaje sredstava obezbeđenja i vreme naplate.

4.1.2. Obračun posebnog rezervisanja na grupnoj osnovi

Obračun rezervisanja za izloženosti sa umanjnjem vrednosti koje nisu klasifikovane kao individualno značajne vrši se na grupnoj osnovi grupisanjem klijenata sa statusom neizmirenja obaveza u homogene kategorije sa sličnim karakteristikama rizičnosti. Prilikom definisanja homogenih kategorija, Banka primenjuje kriterijume korišćene za segmentaciju prilikom razvoja modela za izračunavanje stope gubitka usled nastupanja statusa neizmirenja obaveza (LGD modela). Kao dodatni kriterijum koji doprinosi razlikovanju karakteristika rizičnosti na nivou klijenta mogu se koristiti dani docnje.

Prilikom obračuna posebnog rezervisanja na grupnoj osnovi, Banka primenjuje koncept upotrebe parametara kreditnog rizika za procenjivanje gubitka prilikom procene grupnog umanjnja vrednosti. Obračun rezervisanja za svaku homogenu kategoriju klijenata se vrši primenom sledeće formule:

- Posebno rezervisanje na grupnoj osnovi = $PD \times LGD \times EAD (1 - C)$

$$C = M / EAD$$

PD (probability of default) označava verovatnoću nastupanja statusa neizmirenja obaveza u periodu od godinu dana i iznosi 100% u slučaju klijenata sa statusom neizmirenja obaveza;

LGD (loss given default) predstavlja stopu gubitka na neobezbeđeni deo plasmana usled nastupanja statusa neizmirenja obaveza;

EAD se računa na osnovu izloženosti na datum obračuna i procenjenih faktora kreditne konverzije CCF (credit conversion factors);

M predstavlja ukupnu alociranu materijalnu vrednost sredstava obezbeđenja, posle primene odgovarajućih faktora za dodatno umanjnje tržišne vrednosti sredstava obezbeđenja, a u skladu sa internim aktom Banke kojim se uređuju pravila za vrednovanje i priznavanje tehnika ublažavanja kreditnog rizika.

4.1.3. Obračun opšteg rezervisanja

Prilikom obračuna rezervisanja za izloženosti kod kojih ne postoje objektivni dokazi obezvređenja, Banka primenjuje metod opšteg rezervisanja (IBNR). Prema ovom metodu, rezervisanje se obračunava ne samo za izloženosti za koje je identifikovan događaj koji vodi umanjnju vrednosti već i za izloženosti za koje su se događaji koji vode umanjnju vrednosti pojavili ali jos uvek nisu uočeni od strane Banke. Iako za ove plasmane ne postoje znaci umanjnja vrednosti, niti gubitak po osnovu kreditnog rizika na dan sastavljanja bilansa stanja, istorijski podaci nagoveštavaju da tokom vremena, za deo tih plasmana, ugovorne obaveze prema Banci neće biti izvršene.

Metod opšteg rezervisanja se zasniva na konceptu očekivanog gubitka prema Basel II standardima. Očekivani gubitak predstavlja prosečan gubitak po osnovu kreditnog portfolia u periodu od godinu dana i zavisi od parametara kreditnog rizika. Parametar koji povezuje koncept očekivanog gubitka sa metodom opšteg rezervisanja je period identifikacije nastalog gubitka (LCP). LCP predstavlja vremenski period izražen kao broj meseci između momenta kada se događaj koji je doveo do umanjnja vrednosti plasmana pojavio ili se mogao pojaviti i momenta kada je taj događaj uočen od strane Banke. Identifikacija samog događaja je vezana za ispunjenje definicije statusa neizmirenja obaveze.

Da bi se pokrio nastali (ali još neuočen) gubitak za deo kreditnog portfolija bez postojanja objektivnog dokaza obezvređenja plasmana, opšte rezervisanje se određuje kao proizvod očekivanog gubitka za period od godinu dana i LCP parametra izraženog u delovima godine.

- Iznos opšteg rezervisanja = $PD \times LGD \times EAD (1 - C) \times LCP$

$$C = M / EAD$$

Vrednost LCP parametra je šest meseci, u okviru raspona preporučenog od strane UniCredit Grupe.

Za potraživanja nastala iz transakcija sa drugim bankama rezervisanje će biti obračunato i dodeljeno samo ukoliko postoji umanjene vrednosti po tim transakcijama.

4.1.4. Parametri kreditnog rizika primenjeni u obračunu opšteg rezervisanja i posebnog rezervisanja na grupnoj osnovi

Vrednosti verovatnoće nastupanja statusa neizmirenja obaveza (PD) primenjene u obračunu očekivanog gubitka (EL) i opšteg rezervisanja su preuzete iz važećih lokalnih ili grupnih rejting/skoring modela koje Banka primenjuje u ocenjivanju kreditne sposobnosti klijenta. Banka ima u upotrebi različite rejting/skoring modele, koji su prilagođeni specifičnostima segmenta kojem klijent pripada sa ciljem da se na najbolji način predvidi buduće ponašanje klijenta.

Vrednosti faktora kreditne konverzije (CCF) koji konvertuju trenutno bilansno i vanbilansno stanje potraživanja u Bazel II izloženost u trenutku nastupanja statusa neizmirenja obaveza (EaD) izvedene su iz internih EaD modela koje Banka koristi.

Vrednosti stope gubitka na neobezbeđeni deo plasmana usled nastupanja statusa neizmirenja obaveza (LGD) izvedene su iz internih LGD modela koje Banka koristi.

4.1.5. Oslobođanje rezervisanja

Oslobođanje posebnog rezervisanja (obračunatog na pojedinačnoj ili grupnoj osnovi) nastaje u slučaju:

- naplate indirektno otpisanih plasmana
- naplate posle procesa reprogramiranja ili restrukturiranja
- prinudne naplate
- rasta materijalne vrednosti kolaterala
- poboljšanja ekonomske situacije dužnika, nakon pokazivanja znaka oporavka, a time i ukidanja statusa neizmirenja obaveza
- naplate plasmana u sklopu portfolija za koji je obračunato posebno rezervisanje na grupnoj osnovi, takođe nakon procesa reprogramiranja ili restrukturiranja

Oslobođanje posebnog rezervisanja podležno je odobrenju od strane određenog nivoa nadležnosti. Odluku o oslobođanju posebnog rezervisanja donosi odgovorni nosilac nadležnosti (nakon procesa izdavanja neobavezujućeg mišljenja od strane relevantnih organizacionih jedinica u okviru UniCredit Grupe, tamo gde je to neophodno).

Slučajevi konačnog smanjenja potraživanja (tj. naplate u gotovini ili prihod od likvidacije kolaterala) ne zahtevaju dodatno odobrenje, već se dokumentuju od strane relevantnih organizacionih jedinica u Banci.

Oslobođanje opšteg rezervisanja nastaje u slučaju:

- poboljšanja ekonomske situacije dužnika iz portfolija
- rasta materijalne vrednosti kolaterala
- smanjenja ukupnog kreditnog portfolija
- smanjenja vrednosti LCP

4.1.6. Pregledi raspodele izloženosti Banke prema klasama izloženosti i geografskim odrednicama

Tabela 1: Ukupna bruto izloženost po klasama izloženosti

u 000 RSD

Klase izloženosti	Bilansna aktiva	Vanbilansne stavke*	Vanbilansne stavke po kojima može doći do plaćanja
Države i centralne banke	52,412,757	7,324,863	11,700,000
Jedinice teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	4,028,220	1,857,098	0
Javna administrativna tela	1,489,484	832,711	148,172
Međunarodne razvojne banke	0	0	2,772,984
Međunarodne organizacije	0	0	0
Banke	6,733,040	4,215,777	18,772,926
Privredna društva	92,591,119	48,256,222	8,393,739
Fizička lica	36,971,796	3,712,965	64,560
Pokrivene obveznice	0	0	0
Ulaganja u otvorene investicione fondove	0	0	0
Ostale izloženosti	6,315,289	830	179,321,021
Ukupno	200,541,706	66,200,465	221,173,402

* bez stavki po kojim ne može doći do plaćanja

Tabela 2: Geografska raspodela izloženosti, prikaz po klasama izloženosti

u 000 RSD

Klase izloženosti/ relevantne geografske oblasti	Srbija	Zemlje članice evropske unije	Ostale evropske zemlje	Ostalo
Države i centralne banke	59,737,620	0	0	0
Jedinice teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	5,885,318	0	0	0
Javna administrativna tela	2,322,195	0	0	0
Međunarodne razvojne banke	0	0	0	0
Međunarodne organizacije	0	0	0	0
Banke	604,366	9,352,873	803,935	187,643
Privredna društva	137,904,496	2,840,084	2,250	100,512
Fizička lica	40,600,972	17,527	8,753	57,508
Pokrivene obveznice	0	0	0	0
Ulaganja u otvorene investicione fondove	0	0	0	0
Ostale izloženosti	6,280,042	27,664	8,413	0
Ukupno	253,335,009	12,238,149	823,352	345,663

*Bruto izloženost bez vanbilansnih stavki po kojima ne može doći do plaćanja

4.1.7. Raspodela izloženosti po sektorima ili vrsti druge ugovorne strane sa posebnim osvrtom na dospelu nenaplaćena potraživanja

Tabela 3: Klasa izloženosti prema bankama

u 000 RSD

Sektor/ vrsta druge ugovorne strane	Bruto izloženost*	Ukupna ispravka vrednosti**	Dospela nenaplaćena potraživanja		Potraživanja za koja je izvršena individualna ispravka vrednosti	
			Bruto izloženost	Ukupna ispravka vrednosti	Bruto izloženost	Ukupna ispravka vrednosti
Banke u zemlji	368,295	0	119	0	0	0
Strane banke	10,344,451	2,579	897	225	0	0
Ostale finansijske institucije	236,071	151	15	3	0	0
Ukupno	10,948,817	2,730	1,030	228	0	0

*Bruto izloženost bez vanbilansnih stavki po kojima ne može doći do plaćanja

**Ukupna ispravka vrednosti podrazumeva ukupan iznos ispravki vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama

Tabela 4: Klasa izloženosti prema privrednim društvima

u 000 RSD

Sektor/ vrsta druge ugovorne strane	Bruto izloženost*	Ukupna ispravka vrednosti**	Dospela nenaplaćena potraživanja		Potraživanja za koja je izvršena individualna ispravka vrednosti	
			Bruto izloženost	Ukupna ispravka vrednosti	Bruto izloženost	Ukupna ispravka vrednosti
Prerađivačka industrija, vađenje ruda i kamena	43,466,728	877,422	1,022,218	390,326	1,521,364	616,590
Građevinarstvo	22,023,439	209,743	592,789	172,798	493,630	157,963
Saobraćaj, skladištenje i veze, hoteli i restorani	21,825,272	569,135	555,224	515,498	108,647	11,210
Snabdevanje električnom energijom, gasom i parom, klimatizacija	2,475,696	8,975	0	0	0	0
Trgovina na veliko i trgovina na malo, opravka motornih vozila	26,803,718	872,319	1,948,520	810,950	1,672,530	641,500
Aktivnosti u vezi s nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti, ostale uslužne aktivnosti	16,502,265	1,385,876	2,750,359	1,320,588	2,810,835	1,314,078
Strana pravna lica	2,842,845	6,887	118	3	0	0
Preduzetnici	136,314	30	0	0	0	0
Ostalo	4,771,065	777,470	2,041,935	764,278	1,979,745	692,097
Ukupno	140,847,341	4,707,857	8,911,162	3,974,442	8,586,752	3,433,437

*Bruto izloženost bez vanbilansnih stavki po kojima ne može doći do plaćanja

**Ukupna ispravka vrednosti podrazumeva ukupan iznos ispravki vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama

Tabela 5: Klasa izloženosti prema fizičkim licima

u 000 RSD

Sektor/ vrsta druge ugovorne strane	Bruto izloženost*	Ukupna ispravka vrednosti**	Dospela nenaplaćena potraživanja		Potraživanja za koja je izvršena individualna ispravka vrednosti	
			Bruto izloženost	Ukupna ispravka vrednosti	Bruto izloženost	Ukupna ispravka vrednosti
Domaća fizička lica	32,453,567	1,538,008	1,233,762	765,626	0	0
Strana fizička lica	76,926	2,242	2,329	1,595	0	0
Preduzetnici	918,936	65,994	81,727	24,796	14,602	2,484
Registrovani poljoprivredni proizvođači	33,044	8,248	15,820	5,461	0	0
Trgovina na veliko i trgovina na malo, opravka motornih vozila	2,736,129	173,772	238,280	113,907	67,699	11,430
Ostalo	4,466,159	258,767	373,684	192,419	72,617	24,312
Ukupno	40,684,761	2,047,031	1,945,602	1,103,804	154,919	38,226

*Bruto izloženost bez vanbilansnih stavki po kojima ne može doći do plaćanja

**Ukupna ispravka vrednosti podrazumeva ukupan iznos ispravki vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama

Tabela 6: Klase izloženosti prema državama i centralnim bankama, javnim administrativnim telima, teritorijalnim orgnima i jedinicama lokalne samouprave i klasa ostalih izloženosti

u 000 RSD

Vrsta druge ugovorne strane	Bruto izloženost*	Ukupna ispravka vrednosti**	Dospela nenaplaćena potraživanja		Potraživanja za koja je izvršena individualna ispravka vrednosti	
			Bruto izloženost	Ukupna ispravka vrednosti	Bruto izloženost	Ukupna ispravka vrednosti
Centralna banka	33,575,937	0	0	0	0	0
Republički organi i organizacije	26,161,684	31,272	0	0	0	0
Opštinski organi i organizacije	5,885,318	12,604	18	4	0	0
Javne agencije	2,322,195	8,768	0	0	0	0
Klasa ostalih izloženosti	6,316,119	9,099	0	0	0	0
Ukupno	74,261,252	61,742	18	4	0	0

*Bruto izloženost bez vanbilansnih stavki po kojima ne može doći do plaćanja

**Ukupna ispravka vrednosti podrazumeva ukupan iznos ispravki vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama

4.1.8. Raspodela izloženosti prema preostalom roku do dospeća

Tabela 7: Bruto izloženost po preostaloj ročnosti prema finalnom roku dospeća plasmana

u 000 RSD

Klase izloženosti	Bilansna aktiva	Vanbilansne stavke*	Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja
Države i centralne banke			
do 90 dana**	19,602,489	7,324,863	0
od 91 do 180 dana	4,098,671	0	0
od 181 do 1 godine	2,139,312	0	0
od 1 do 5 godina	9,462,940	0	0
preko 5 godina	0	0	0
bez roka	17,109,345	0	11,700,000
Jedinice teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave			
do 90 dana	125	1,464,973	0
od 91 do 180 dana	0	0	0
od 181 do 1 godine	91	1,303	0
od 1 do 5 godina	1,231,199	11,246	0
preko 5 godina	2,796,806	379,577	0
bez roka	0	0	0
Javna administrativna tela			
do 90 dana	1	0	0
od 91 do 180 dana	0	0	0
od 181 do 1 godine	0	0	0
od 1 do 5 godina	1,181,436	0	0
preko 5 godina	291,686	832,711	0
bez roka	16,362	0	148,172
Banke			
do 90 dana	5,474,491	903,740	361,534
od 91 do 180 dana	0	903,568	0
od 181 do 1 godine	0	426,509	0
od 1 do 5 godina	57,208	1,981,199	0
preko 5 godina	0	762	0
bez roka	1,201,341	0	18,411,391
Privredna društva			
do 90 dana	16,781,914	10,411,290	8,393,739
od 91 do 180 dana	7,421,860	7,621,774	0
od 181 do 1 godine	15,209,033	14,047,039	0
od 1 do 5 godina	33,752,437	11,608,421	0
preko 5 godina	19,425,876	4,567,699	0
bez roka	0	0	0
Fizička lica			
do 90 dana	3,034,608	658,444	64,560
od 91 do 180 dana	1,065,543	608,010	0
od 181 do 1 godine	1,938,812	974,237	0
od 1 do 5 godina	9,970,428	1,045,127	0
preko 5 godina	20,962,406	427,147	0
bez roka	0	0	0
Ostale izloženosti			
do 90 dana	147	0	1,590
od 91 do 180 dana	0	0	0
od 181 do 1 godine	0	0	0
od 1 do 5 godina	0	0	0
preko 5 godina	1,237,103	0	231,122
bez roka	5,078,039	830	179,088,309

u 000 RSD

Klase izloženosti	Bilansna aktiva	Vanbilansne stavke*	Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja
Međunarodne razvojne banke			
do 90 dana	0	0	0
od 91 do 180 dana	0	0	0
od 181 do 1 godine	0	0	0
od 1 do 5 godina	0	0	0
preko 5 godina	0	0	0
bez roka	0	0	2,772,984
Ukupno	200,541,706	66,200,465	221,173,402

* bez stavki po kojima ne može doći do plaćanja

**Kategorija "do 90 dana" obuhvata i dospele pasmane

4.1.9. Raspodela izloženosti po kategorijama klasifikacije, obračunata i potrebna rezerva

Tabela 8: Bruto izloženost po kategorijama klasifikacije, obračunata i potrebna rezerva

u 000 RSD

Red. Br.	Opis	Kategorije klasifikacije					Ukupno
		A-A	B-B	C-V	D-G	E-D	
1	Bilansna aktiva koja se klasifikuje	82,091,546	22,325,239	5,255,767	8,775,789	13,707,512	132,155,853
2	Vanbilansna aktiva koja se klasifikuje	38,670,568	12,690,750	4,443,801	2,926,280	144,202	58,875,601
3	Ukupno aktiva koja se klasifikuje	120,762,114	35,015,989	9,699,568	11,702,069	13,851,714	191,031,454
4	Osnovica za obracun potrebne rezerve	105,324,107	29,544,440	9,093,321	11,135,904	13,816,890	168,914,662
5	Obracunata potrebna rezerva	0	590,889	1,363,998	3,340,771	13,816,890	19,112,548
6	Ispravka vrednosti	267,548	118,983	464,571	339,129	5,561,341	6,751,572
7	Potrebna rezerva za procenjene gubite	0	512,393	1,225,449	3,091,745	8,255,548	13,085,135

4.1.10. Prikaz promena u ispravkama vrednosti bilansne aktive i rezervisanjima za gubitke po vanbilansnim stavkama

Tabela 9: Promene na računu ispravke vrednosti po plasmanima bankama

U 000 RSD	Pojedinačna			Grupna
	2011.	2010.	2011.	2010.
Stanje na dan 1. januar	(1.555)	(1.285)	(23)	(2.269)
Ispravka vrednosti u tekućoj godini:				
Povećanje	(154)	-	(835)	-
Efeki promene kursa	(29)	(373)	(14)	(405)
Oslobođeno u toku godine	-	6	-	2.651
Direktan otpis	14	97	-	-
Ukupno za godinu	(169)	(270)	(849)	2.246
Stanje na dan 31. decembar	(1.724)	(1.555)	(872)	(23)

Tabela 10: Promene na računu ispravke vrednosti po plasmanima komitentima:

U 000 RSD	Pojedinačna			Grupna
	2011.	2010.	2011.	2010.
Stanje na dan 1. januar	(3.596.572)	(2.333.510)	(409.844)	(439.654)
Ispravka vrednosti u tekućoj godini:				
Povećanje	(2.537.476)	(1.366.690)	-	-
Efekti promene kursa	(55.487)	(416.665)	(5.488)	1.491
Korekcija prihoda od kamata	(184.513)	-	-	-
Prodaja portfolija	99.327	-	-	-
Oslobođeno u toku godine	-	-	36.630	28.319
Direktan otpis	29.282	520.293	-	-
Ukupno za godinu	(2.648.867)	(1.263.062)	31.142	29.810
Stanje na dan 31. decembar	(6.245.439)	(3.596.572)	(378.702)	(409.844)

4.1.11. Korišćenje agencija za eksterne kreditne rejtinge

Sa stanjem na dan 31.12.2011. godine Banka prilikom obračuna kreditnim rizikom ponderisane aktive ne koristi rejtinge agencija za eksterne kreditne rejtinge, osim za izloženosti prema državama i centralnim bankama, gde se koriste kreditne procene koje su sporazumno odredile agencije za kreditiranje izvoza, potpisnice sporazuma OECD „Arrangement on Guidelines for Officially Supported Export Credits“.

4.1.12. Korišćenje tehnika za ublažavanje rizika

Tehnike za ublažavanje kreditnog rizika deo su kreditnog procesa koji pored analize finansijskog stanja klijenta i određivanja njegovog internog rejtinga, obuhvata i utvrđivanje vrednosti instrumenata kreditne zaštite (u daljem tekstu: kolaterali) i to sa aspekta njihovog eksternog (od strane eksternih nezavisnih procenitelja) i internog vrednovanja (od strane procenitelja u okviru Banke, koji su nezavisni od procesa donošenja kreditnih odluka).

Ublažavanje kreditnog rizika u Banci zasnovano je na nekoliko bitnih tačaka i to:

- Adekvatno upravljanje kolateralima
- Povećanje kreditne zaštite i umanjivanje potencijalnih efekata kreditnih gubitaka
- Tehnike za ublažavanje kreditnog rizika moraju da budu u skladu sa Grupnim standardima kao i Basel II regulativom,
- Uređenje primene tehnika za ublažavanje rizika kroz interne akte kojima se definiše prihvatljivost kolaterala, način utvrđivanja njihove vrednosti, kao i pravila za njihovo praćenje kako bi se obezbedila adekvatna mogućnost realizacije kolaterala u slučaju potrebe za naplatom potraživanja na taj način.

Adekvatno uspostavljanje kolaterala podrazumeva i pravnu ispravnost i sigurnost, odnosno usklađenost sa relevantnom regulativom.

Banka u skladu sa kreditnom politikom definiše prihvatljive tipove kolaterala za obezbeđenje kreditnih plasmana.

Osnovni tipovi kolaterala koje Banka koristi za ublažavanje kreditnog rizika mogu se podeliti na materijalne i nematerijalne kolaterale. Materijalni kolaterali su nepokretnosti (stambene i poslovne), finansijski kolaterali, kao i zaloge na pokretnoj imovini i potraživanjima koje su u manjem procentu zastupljene u odnosu na prethodno navedene tipove kolaterala. Nematerijalni kolaterali su garancije (bankarske, korporativne i druge) i kreditni derivati (koje Banka trenutno nema u svom portfoliju kao sredstvo obezbeđenja).

Za nematerijalne kolaterale, internim aktima je propisano da je u slučaju da Banka kao instrument za ublažavanje kreditnog rizika prihvati garanciju, u okviru redovnog kreditnog procesa potrebno proveriti i kreditnu sposobnost garantora.

U okviru internog vrednovanja kolaterala Banka koristi faktore volatilnosti (haircuts), kojima se uzima u obzir potencijalno umanjenje vrednosti i troškovi koji mogu nastati prilikom aktivacije kolaterala. Faktori volatilnosti su definisani u zavisnosti od vrste kolaterala.

U cilju adekvatnog upravljanja kolateralima, Bank redovno prati njihovu vrednost. Za kolaterale u obliku nepokretnosti, pored procena od strane eksternih procenitelja, Banka je razvila i interni proces vrednovanja, koji se sastoji iz procena od strane internih procenitelja, kao i redovnog godišnjeg statističkog praćenja vrednosti ovih kolaterala. Procesom praćenja vrednosti kolaterala obezbeđuje se adekvatno i blagovremeno donošenje odluka, kao i poboljšanje kvaliteta podataka koji se nalaze u sistemima Banke.

Politikom o kolateralima, koja predstavlja ključni dokument Banke kojim se uređuju tehnike ublažavanja kreditnog rizika, definisano je sledeće:

- Vrste prihvatljivih kolaterala
- Minimalni uslovi koje kolaterali treba da ispune kako bi bili prihvatljivi
- Opšti uslovi koje kolaterali moraju da ispune da bi bili materijalno vrednovani
- Faktori volatilnosti koji se koriste prilikom materijalnog vrednovanja kolaterala

Kolaterali koje Banka prihvata po osnovu kreditne izloženosti mora da budu pravno dokumentovani i sprovodivi. Uspostavljanje kolaterala u korist Banke bazira se na osnovu seta dokumentacije koju Banka priprema u saradnji sa klijentom.

Materijalni kolaterali koje Banka koristi prilikom obračuna kapitalnih zahteva sa stanjem na dan 31.12.2011. godine, odnose se na nepokretnosti i finansijske kolaterale u vidu garantnog depozita. Obzirom da Banka koristi standardizovani pristup za kreditni rizik, kolaterali u vidu nepokretnosti se uzimaju u obzir kroz definisanu klasu izloženosti obezbeđenih hipotekama na nepokretnostima. Prema internim aktima Banke kojima se reguliše obračun kapitalnih zahteva, u ovu klasu izloženosti uključuju se sve izloženosti obezbeđene hipotekama na stambenim nepokretnostima za koje je hipoteka punovažna, upisana u zemljišne knjige, katastar nepokretnosti ili drugi odgovarajući registar. Ovim izloženostima ili delovima izloženosti dodeljuje se ponder kreditnog rizika 35%, ako su ispunjeni sledeći uslovi:

- da je predmet hipoteke stambena nepokretnost u kojoj vlasnik stanuje ili je tu nepokretnost dao u zakup na osnovu odgovarajućeg ugovora (ili namerava da u njoj stanuje ili je da u zakup)

- da vrednost stambene nepokretnosti ne zavisi velikim delom od kreditne sposobnosti dužnika
- da kreditna sposobnost dužnika ne zavisi velikim delom od vrednosti stambene nepokretnosti koja je predmet hipoteke ili novčanih tokova od njene upotrebe, već od dužnikove sposobnosti da otplati dug iz drugih izvora prihoda
- da vrednost izloženosti ili dela izloženosti ne prelazi 75% tržišne vrednosti stambene nepokretnosti koja je predmet hipoteke
- da postoji validna procena vrednosti nepokretnosti od strane ovlašćenog procenjivača (ne starija od tri godine) i polisa osiguranja nepokretnosti
- ako je nepokretnost koja je predmet hipoteke u vlasništvu pravnog lica, ponder 35% se dodeljuje samo ako je isključivi vlasnik tog pravnog lica ono fizičko lice koje u toj nepokretnosti stanuje ili namerava da stanuje.

Ako navedeni uslovi nisu ispunjeni (osim uslova iz četvrte alineje), izloženostima se dodeljuje ponder kreditnog rizika 100%.

Kao nematerijalne kolaterale Banka prihvata državne garancije, garancije drugih banaka kao i garancije privrednih društava. Sa stanjem na dan 31.12.2011. godine, Banka za obračun kapitalnih zahteva koristi samo garancije drugih banaka. Kreditni derivati se takođe mogu prihvatiti, ali kao što je navedeno, njih Banka trenutno nema u svom portfoliju kao sredstvo obezbeđenja.

Banka u svom poslovanju kao tehniku ublažavanja rizika primenjuje i sporazum o bilansnom netiranju. Za obračun kapitalnih zahteva sa stanjem na dan 31.12.2011. godine, Banka koristi samo jedan sporazum ove vrste.

U nastavku je dat pregled pokrivenosti instrumentima kreditne zaštite po klasama izloženosti:

Tabela 11: Neto izloženost pokrivena instrumentima kreditne zaštite po klasama izloženosti:

u 000 RSD

Klasa izloženosti	Materijalna kreditna zaštita		Iznos pokriven nematerijalanom kreditnom zaštitom	Iznosi izloženosti pokriveni hipotekama nad stambenim objektima *
	Iznos pokriven sredstvima u vidu finansijske imovine	Iznos pokriven bilasnim netiranjem		
Države i centralne banke	0	0	0	0
Jedinice teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	0	0	0	0
Javna administrativna tela	0	0	0	0
Međunarodne razvojne banke	0	0	0	0
Međunarodne organizacije	0	0	0	0
Banke	25,340	6,173,177	0	0
Privredna društva	1,446,351	0	16,545,787	720,531
Fizička lica	601,170	0	0	8,281,182
Pokrivenne obveznice	0	0	0	0
Ulaganja u otvorene investicione fondove	0	0	0	0
Ostale izloženosti	0	0	0	0
Ukupno	2,072,862	6,173,177	16,545,787	9,001,713

*Pod sredstvima materijalne kreditne zaštite ne iskazuju se i hipoteke nad stambenim objektima jer se izloženosti obezbeđene njima iskazuju u posebnoj klasi.

5. RIZIK DRUGE UGOVORNE STRANE

Limiti izloženosti prema drugoj ugovornoj strani kada je u pitanju poslovanje sa derivatima su definisani za određene grupacije i klijente odlukama Kreditnog odbora Banke. Rizik se meri i prati u Direkciji za tržišne i operativne rizike. Koristi se interni model koji se bazira na istorijskoj (korišćenjem vremenskih serija) simulaciji. Ovaj model se koristi za izračunavanje, sa 99% pouzdanosti, potencijalne buduće izloženosti po osnovu OTC derivata.

Praćenje rizičnih pozicija se obavlja preko sistema internih limita koji su definisani kao:

- Pre-settlement risk limiti
- Settlement risk limiti

Rizik izloženosti se prati u realnom vremenu. Integracija front office sistema i unutrašnjih sistema merenja rizika omogućava kontinuirano praćenje promena u izloženosti po osnovu derivata. Rizik izloženosti prema drugoj ugovornoj strani je sastavni deo procesa odobravanja kredita.

Stalno praćenje pozicija se sprovodi kako bi se osiguralo da je njihova trenutna izloženost unutar odobrenih kreditnih linija. Uspostavljene su sledeće kontrole:

1. Svi odobreni limiti i njihova iskorišćenost su dostupni su u front office sistemu
2. Pre zaključenja transakcije proverava se da li je odobren i unet limit
3. Novi i izmene postojećih limita su predmet posebne kontrole funkcije upravljanja rizicima.

U nastavku je dat pregled izloženosti Banke riziku druge ugovorne strane sa stanjem na dan 31.12.2011. godine:

Izloženost riziku druge	Tekuća izloženost	Potencijalna izloženost	Ukupna izloženost
ugovorne strane u 000 rsd	490,920	473,587	964,507

6. TRŽIŠNI RIZICI I RIZIK LIKVIDNOSTI

Tržišni rizik nastaje usled promene uslova na tržištu (kamatnih stopa, cene hartija, kurseva, itd.) koji dovode do promene ekonomske vrednosti portfolija, uključujući imovinu koja se nalazi i u bankarskoj knjizi i u knjizi trgovanja.

Banka se štiti od kamatnog rizika nastalog poslovanjem sa klijentima uzimajući u obzir promene u tržišnim uslovima. Kamatni rizik pozicija bankarske knjige analizira se najmanje jednom mesečno na ALCO Odboru.

Politike i procedure koje Banka sprovodi u okviru upravljanja tržišnim rizicima, definišu primenu zajedničkih načela, pravila i postupaka poslovanja u skladu sa definisanim limitima za tržišne rizike.

Glavni pokazatelj koji se koristi za merenje tržišnog rizika je VaR (Value at Risk – Vrednost pod rizikom) koji se izračunava primenom metode istorijske simulacije. Osim VaR Limita, definisani su i određeni nivoi upozorenja:

- Nivo upozorenja koji je definisan kao kumulativni rezultat ostvaren za prethodnih 60 dana
- Stres test nivo upozorenja predstavlja najveći ekonomski gubitak koji je Banka spremna da prihvati prema stres test scenariju. Stres testiranje je važan alat za upravljanje rizicima koji pruža Banci indicaciju koliko kapitala bi potencijalno bilo potrebno da se apsorbiraju gubici u slučaju velikih finansijskih kriza

Tržišni limiti su definisani i za pojedine poslovne segmente.

Rizik likvidnosti je rizik da Banka neće biti u mogućnosti da ispuni svoje obaveze u ugovorenom roku bez ugrožavanja ostalih dnevnih aktivnosti i opšteg finansijskog stanja. Ovi rizici mogu nastati usled različitih internih ili eksternih faktora. Banka ima za cilj da raspolaže likvidnim sredstvima u svakom trenutku. Konkretno, cilj je da se poslovanje finansira po najboljim uslovima, a da Banka pritom ostane u poziciji da ispuni svoje obaveze plaćanja i u slučaju krize likvidnosti.

Kriza likvidnosti se definiše kao događaj koji može onemogućiti banke da blagovremeno izmire svoje obaveze, što može imati značajne negativne posledice na odnos sa klijentima koji se bazira na poverenju koje imaju prema banci.

Nezavisna kontrola i izveštavanje o riziku likvidnosti je u nadležnosti Direkcije za tržišne i operativne rizike. Optimizacija rizika likvidnosti se postiže definisanjem posebnih kratkoročnih i dugoročnih limita.

Rizik likvidnosti ne ulazi u obračun ekonomskog kapitala, ali se koristi prilikom definisanja apetita rizika Banke. Rizik likvidnosti se meri pomocu GAP analiza, stres testiranjem i kroz niz drugih pokazatelja. GAP analize koje se sprovode, razlikuju se u odnosu na periode posmatranja na:

- Merenje rizika likvidnost na dnevnoj bazi, kojim se prati stanje kratkoročne likvidnosti do 3 meseca dospeća;
- GAP analize na mesečnoj bazi, kojim se prati stanje dugoročne likvidnosti do 1 godine dospeća. Održavanjem adekvatnog racija između dugoročnih obaveza i potraživanja onemogućava se pritisak na kratkoročnu likvidnost.
- Stres testiranje: do krize likvidnosti retko dolazi, ali nastanak rizika likvidnosti ima veliki uticaj na poslovanje Banke. Iz tog razloga stres testiranje predstavlja adekvatan metod kojim se mogu identifikovati potencijalne slabosti Banke.

Plan finansiranja (Funding plan) ima ključnu ulogu u celokupnom upravljanju likvidnošću kako kratkoročne, tako i dugoročne, tj. strukturne likvidnosti. Planom finansiranja definišu se potrebe i izvori za održavanje adekvatne usklađenosti pozicija aktive i pasive Banke. Jedan od ciljeva uspostavljanja adekvatne srednjoročne i dugoročne likvidnosti jeste izbegavanje pritiska na kratkoročnu likvidnosti. Plan se ažurira najmanje jednom godišnje i odobrava od strane Odbora za upravljanje aktivom i pasivom Banke (ALCO).

Banka obračunava kapital za tržišni rizik prema standardizovanom pristupu, koristeći metod dospeća. Pozicije se dodelju određenim zonama u zavisnosti od preostalog roka do dospeća.

7. OPERATIVNI RIZIK

Operativni rizik je rizik od gubitka usled grešaka, povreda, prekida, šteta koje su izazvali interni procesi, osoblje ili sistemi ili eksterni događaji. Strateški rizici, poslovni rizici i reputacioni rizici se razlikuju od operativnog rizika, dok je zakonski rizik i rizik neusklađenosti obuhvaćen definicijom operativnog rizika. Operativni rizik se definiše kao događaj nastao kao rezultat neodgovarajućih ili neuspešnih internih procesa, postupaka osoblja i sistema ili sistemskih i drugih spoljašnjih događaja: interne ili eksterne malverzacije, prakse zapošljavanja i bezbednosti na radnom mestu, potraživanja klijenata, distribucije proizvoda, novčanih kazni i penala usled povreda, štete nanete materijalnoj imovini, poremećaja u poslovanju i sistemskih propusta, upravljanja procesom.

Upravljanje operativnim rizikom u Banci uspostavlja se primenom politika i procedura za upravljanje, merenje i ublažavanje operativnih rizika. Odbor za operativni rizik, kao relevantan odbor uspostavljen od decembra 2008. godine, redovno se obaveštava o izloženosti operativnom riziku od strane funkcije za upravljanje operativnim rizikom Banke (i uz podršku ostalih funkcija koje su uključene u kontrolu) verifikujući na taj način predložene aktivnosti za ublažavanje rizika.

Direkcija za tržišne i operativne rizike je odgovorna za pravilnu primenu i sprovođenje metodologija, obračun kapitalnih zahteva za operativni rizik, merenje i kontrolu rizika, kao i određivanje korisničkih profila za IT aplikaciju koja se koristi za upravljanje operativnim rizikom. U nadležnosti navedene direkcije je i obuka menadžera operativnog rizika i njihovih zamenika, koji se u cilju adekvatnog upravljanja operativnim rizikom uspostavljaju u svim relevantnim organizacionim jedinicama Banke.

Analizom različitih elemenata operativnog rizika definišu se postupci i akcije kojim se minimiziraju troškovi izazvani operativnim rizikom. Na taj način, prikupljajući adekvatno iskustvo, sistem kontrole se razvio i unapredio u sistem upravljanja operativnim rizikom Banke.

Banka vrši obračun kapitala za operativni rizik prema standardizovanom pristupu. Računi bilansa uspeha su mapirani na osam poslovnih linija koje su definisane u skladu sa Basel II regulativom. Bruto prihod je raspoređen na odgovarajuće poslovne linije i pomnožen definisanim ponderima.

8. KAMATNI RIZIK

Banka je izložena kamatnim rizicima koji kroz efekte promene tržišnih kamatnih stopa, deluju na njen finansijski položaj i tokove gotovine. Kamatne marže mogu da se povećaju kao rezultat ovih promena, ali u isto vreme mogu da se smanje ili izazovu gubitak u slučaju neočekivanih kretanja. Pregled rizika od promene kamatnih stopa se vrši korišćenjem izveštaja prihvatljivih kamatnih stopa, na osnovu kojih monetarna sredstva i obaveze mogu da se revalorizuju za vrlo kratko vreme i svaki rizik od promena kamatnih stopa postaje nematerijalan.

Limit vrednosti bazičnog poena (BPV) ograničava poziciju maksimalnog kamatnog rizika valutnom i vremenskom grupom, gde se promene procene vrednosti baziraju na promeni kamatne stope od 0,01% (1 bazični poen). Prezentacija BPV uzima u obzir pozicije opcija (kamatne opcije) sa delta vrednošću (tj. promena sadašnje vrednosti marginalne fluktuacije, zaokružene naviše na 1 bazični poen).

Veličinu BPV limita bi trebalo odabrati tako da VaR limit u osnovi dovede do ograničenja aktivnosti trgovanja i da se BPV limit aktivira pre VaR limita u periodima manje volatilnosti. S tim u vezi treba uzeti u obzir specifičnu situaciju u pogledu valuta sa kojima se trguje i rokova dospeća sa odgovarajućim nosiocem rizika.

Kod BPV limita, generalno ograničenje pozicije takođe definiše kombinaciju valuta i glavni fokus pozicioniranja. BPV limiti se moraju odrediti za sve nosioce rizika izložene znatnom kamatnom riziku.

Banka prati i meri kamatni rizik na dnevnoj bazi.

9. IZLOŽENOST PO OSNOVU VLASNIČKIH ULAGANJA

Banka izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja u bankarskoj knjizi evidentira po metodu nabavne cene. Ukupna neto izloženost banke o ovom osnovu je nula sa stanjem na dan 31.12.2011.godine.